

Lektion 5. Samhällets stöd

Översikt av lektionen

1. Stöd i skolan
2. Ekonomiskt stöd
3. Stöd från socialtjänsten
4. Specialiststöd från hälso- och sjukvården
5. SIP – Samordnad Individuell Plan
6. När tonåringen blir myndig
7. Sammanfattning

1. Stöd i skolan

Strategi - tonår

Vad förväntas elever klara på högstadiet och gymnasiet?

- Koncentrera sig längre stunder
- Fokusera på det väsentliga
- Sitta still och lyssna
- Arbeta självständigt
- Aktivt söka kunskap
- Ta eget ansvar
- Själv planera och organisera sitt arbete
- Komma ihåg vad man lärt sig
- Följa regler och instruktioner
- Passa tider
- Fungera socialt

Utgåva 2:2 (2019)

© Agneta Hellström

4

Strategi - tonår

Skolans ansvar och föräldrars

- Skolan ska ha tillräcklig kunskap för att kunna ta ansvar för skolsituationen och att ge eleven det stöd som han/hon behöver
- Lärare kan behöva utbildning, handledning eller annat stöd i detta arbete
- Föräldrar kan bidra med sin kunskap om tonåringens behov men inte ställa krav på exakt hur undervisningen och stödet ska utformas

Utgåva 2:2 (2019)

© Agneta Hellström

5

Strategi - tonår

Hur få ett bra samarbete med skolan?

- Gör tonåringen delaktig och införstådd
- Gör upp en tydlig ansvarsfördelning
- Visa ömsesidigt förståelse och respekt
- Ha bra system för kommunikation
- Ha regelbundna möten med skolan
- Välj dina strider men stå upp för din tonåring
- Var påläst när det gäller rätt till stöd

Utgåva 2:2 (2019)

© Agneta Hellström

6

Bemötande som underlättar

- Mycket uppmuntran, stöd och stimulans
- Tydliga och exakta förväntningar och krav
- Avgränsade och tydliga arbetsuppgifter
- Tydliga, korta instruktioner i flera steg
- Skriftligt och visuellt stöd
- Tät, påtaglig direkt återkoppling
- Hjälpa att komma igång och avsluta uppgifter
- Yttre stöd och vägledning

Anpassningar – några exempel

- Sanering av störande sinnesintryck
- Ostörd placering i klassrummet
- Hörselskydd eller hörlurar
- Skyltning för att underlätta att hitta
- Tydliga klockor och scheman
- Hjälpmiddel för tid, påminnelser, organisation (mobilen)
- Muntlig redovisning och extra tid vid prov
- Viktig information samlad på skolans hemsida

Läxor och hemuppgifter

- Begränsa omfattningen
- Dubbla uppsättningar böcker
- Information via e-post och sms, också till flidr.
- Hjälpa att planera, dela upp och börja i tid
- Bestämda tider och rutiner
- Kom överens med skolan om rimlig nivå och föräldrars roll för att hjälpa

Strategi - tonår

Vad säger skollagen?

- Utbildningens syfte är att främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära
- Hänsyn ska tas till elevers olika behov
- Stöd och stimulans för optimal utveckling
- Gäller alla skolformer (förskola, förskoleklass, grundskola, fritidshem, gymnasieskola m.fl.)

(Skollagen 1 kap 4 §)

Utgåva 2:2 (2019)

© Agneta Hellström

10

Strategi - tonår

Barns och elevers lärande och personliga utveckling

- Alla elever i samtliga skolformer och fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans de behöver i sitt lärande och sin utveckling för att de ska utvecklas optimalt utifrån sina förutsättningar
- Elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att klara olika kunskapskrav och kravnivåer har rätt till stöd för att motverka funktionsnedsättningens konsekvenser
- Även om en elev når den lägsta godtagbara kunskapsnivån ska han/hon ges stöd att nå längre i sin kunskapsutveckling

(Skollagen 3 kap. 2 §)

Utgåva 2:2 (2019)

© Agneta Hellström

11

Strategi - tonår

Information om barnets och elevens utveckling

- Vårdnadshavare för ett barn i förskolan samt eleven och elevens vårdnadshavare i förskoleklassen, grundskolan, fritidshemmet ska fortlöpande informeras om barnets eller elevens utveckling

(Skollagen 3 kap. 3 §)

Utgåva 2:2 (2019)

© Agneta Hellström

12

Strategi - tonår

Stöd i form av extra anpassningar

- Gäller samtliga skolformer samt fritidshemmet
- Ska ges om man befarar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller
- Ska ges skyndsamt inom ramen för den ordinarie undervisningen

(Skollagen 3 kap. 5 § samt Skolverkets Allmänna Råd)

Utgåva 2:2 (2019)

© Agneta Hellström

13

Strategi - tonår

Särskilt stöd i förskoleklass, grundskola, gymnasieskola och fritidshem

- Om extra anpassningar visat sig, eller bedöms vara otillräckliga för att eleven ska uppnå kunskapskraven eller eleven har andra svårigheter ska detta anmälas till rektor
- Rektorn ska då se till att elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt, normalt i samråd med elevhälsan
- Om eleven visar sig ha behov av särskilt stöd ska detta ges, i första hand inom den elevgrupp som eleven tillhör

(Skollagen 3 kap. 6-12 §§)

Utgåva 2:2 (2019)

© Agneta Hellström

14

Strategi - tonår

Åtgärdsprogram

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd

Av åtgärdsprogrammet ska framgå:

- Vilket behov av särskilt stöd eleven har
- Hur det ska tillgodoseas
- När åtgärderna ska följas upp och utvärderas
- Vem som är ansvarig för uppföljning och utvärdering

Beslut om åtgärdsprogram kan överklagas till skolväsendets överklagandenämnd

(Skollagen 3 kap. 9 §)

Utgåva 2:2 (2019)

© Agneta Hellström

15

Utformning av det särskilda stödet

- Det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppnå kunskapskraven
- Om det finns särskilda skäl kan rektor besluta att en elev i grundskolan ska få sitt särskilda stöd enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp)
- Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte kan anpassas tillräckligt kan rektor besluta om så kallad anpassad studiegång
- Det innebär att man kan göra avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen
- Den ska utformas så att eleven så långt möjligt kan nå behörighet till gymnasieskolans nationella program

(Skollagen 3 kap. 10-12 §§)

Vem beslutar om extra anpassningar och särskilt stöd?

- Rektor har det samlade ansvaret för elevens skolsituation
- Det görs alltid en individuell bedömning av behovet av stöd
- Lärare (eller annan skolpersonal) kan besluta om *extra anpassningar*
- Rektor ansvarar för att behovet av *särskilt stöd* utreds och att det vid behov upprättas ett *åtgärdsprogram*, men kan delegera detta ansvar
- Rektor får ej delegera ansvaret för särskilt stöd som ska ges *enskilt, i en särskild undervisningsgrupp eller genom avvikelser i timplanen*

Om man inte är nöjd

- Tala i första hand med klasslärare/mentor och rektor
- Var tydlig med önskemål och synpunkter
- Vid behov, vänd dig till skolchef eller politisk nämnd i kommunen
- Om du inte blir nöjd, anmäl till Skolinspektionen
- Vissa beslut kan också överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd

Mer information - stöd i skolan

Skolinspektionen

- www.skolinspektionen.se

Skolväsendets överklagandenämnd

- www.overklagandenamnden.se

Skolverket

- www.skolverket.se

Specialpedagogiska skolmyndigheten

- www.spsm.se

2. Ekonomiskt stöd

Omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning

- Den 1 jan 2019 ersattes det statliga vårdbidraget för föräldrar till barn med funktionsnedsättningar av de nya förmånerna omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning
- Den som sökt och beviljats vårdbidrag dessförinnan fortsätter att uppbära det tills vidare.

Omvårdnadsbidrag

- Statligt bidrag som betalas ut av Försäkringskassan
- Förälder (eller den som är likställd med förälder) till ett barn med funktionsnedsättning
- Omvårdnad och tillsyn utöver det normala, minst 6 månader
- Fyra nivåer; helt, tre fjärdedels, halvt, fjärdedels
- Betalas ut till juni det år barnet blir 19 år
- Skattepliktigt
- Rätt att förkorta arbetstid med upp till 25 %

Merkostnadsersättning

- Statligt bidrag som betalas ut av Försäkringskassan
- Förälder/vårdnadshavare till ett barn med funktionsnedsättning
- Kostnader utöver det normala och utöver ett visst belopp till följd av barnets funktionsnedsättning
- Engångskostnader eller återkommande kostnader
- Skattefritt

Mer information – ekonomiskt stöd

- www.forsakringskassan.se
- Se även Deltagarpärmen

3. Stöd från socialtjänsten

Några insatser som kan vara aktuella

- Stödsamtal med socialsekreterare
- Gruppverksamhet för ungdomar och föräldrar
- Kontaktperson till ungdomen
- Kontaktfamilj
- Familjebehandling
- Ferievistelse (kollo)

Hur ansöka om bistånd enligt socialtjänstlagen?

- Kontakta biståndshandläggaren i din kommun eller stadsdel
- Gör en skriftlig ansökan till kommunen
- Individuell prövning
- Om avslag – begär skriftligt beslut med motivering och besvärshänvisning
- Överklaga till förvaltningsrätt (via kommunen)

Mer information- stöd från socialtjänsten

SKR Sveriges kommuner och regioner

- www.skr.se

Din kommuns hemsida eller telefon

4. Specialiststöd från hälso- och sjukvården

Vilket stöd bör man kunna förvänta sig?

- Information om diagnosen till tonåringen, föräldrar, syskon och skolpersonal
- Informationsmaterial, litteratur, webbadresser
- Grundläggande föräldrautbildning
- Intyg för omvårdnadsbidrag
- Ställningstagande till läkemedelsbehandling

Strategi - tonår

Andra insatser som kan vara aktuella

- Fördjupad föräldrautbildning
- Hjälpmedel – kognitivt stöd
- Stödsamtal till familjen
- Gruppverksamhet för tonåringen
- KBT- inriktad psykologisk behandling
- Behandling av tillkommande svårigheter
- Uppföljning av pågående läkemedelsbehandling
- Fast vårdkontakt

Utgåva 2:2 (2019)

© Agneta Hellström

31

Strategi - tonår

Hur få tillgång till specialiststöd?

Vilket stöd man kan få och hur det är organiserat varierar i olika regioner (tidigare landsting)

- BUP Barn- och ungdomspsykiatri
- Barn- och ungdomsmedicinska mottagningar
- Barn- och ungdomshabilitering (i vissa fall)
- Beroendemottagningar
- Ätstörningsenheter
- Privata vårdgivare

Utgåva 2:2 (2019)

© Agneta Hellström

32

Strategi - tonår

Mer information om specialiststöd från hälso- och sjukvården

- 1177 VÅRDGUIDEN www.1177.se
- *Stöd till barn, ungdomar och vuxna med adhd – ett kunskapsstöd.* Socialstyrelsen (2014) www.kunskapsguiden.se
- Regionala vårdprogram
- Efterfråga information från vårdgivare!

Utgåva 2:2 (2019)

© Agneta Hellström

33

5. SIP – Samordnad Individuell Plan

Hur går det till?

- Be din kontakt i kommunen eller regionen kalla berörda personer till SIP-möte
- Alternativt samtyck till förslag från någon av dem (försök också få tonåringens samtycke)
- Föreslå vilka som du tycker bör vara med på mötet, t.ex. personal från skola, BUP, socialtjänst

Vad ska finnas i SIP-planen?

- Beskrivning av vilka behov som finns idag
- Vilka insatser som ska erbjudas och vad de syftar till
- Hur insatserna ska genomföras
- Vem som ansvarar för vad
- Vem som samordnar
- Hur ofta och på vilket sätt insatserna ska följas upp
- Hur samarbetet eventuellt ska avslutas
- Hur resultatet av insatserna ska bedömas och av vem

Om man inte är nöjd med vården

- Tala i första hand med ansvarig chef för verksamheten
- Patientnämnden (finns i de flesta regioner)
- Inspektionen för vård och omsorg IVO
(tillsynsmyndighet för både socialtjänst och hälso- och sjukvård)
- www.ivo.se

6. När tonåringen blir myndig

Stöd till unga vuxna

- Om du har fullmakt från ditt barn får du företräda honom/henne i kontakt med myndigheter och också ta del av dokumentation
- Den som behöver mer hjälp kan ansöka om god man eller förvaltare
- Bistånd och annat stöd från socialtjänsten (boendestöd, ekonomi m.m.)
- Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan kan också erbjuda stöd
- Universitet och högskolor – särskilda samordnare för studenter med funktionsnedsättning
- Vårdcentral eller psykiatrisk mottagning för behandling

Mer info: www.1177.se/Stockholm/Tema/Barn-och-foraldrar/Barn-i-varden

7. Sammanfattning

Sammanfattning

- Skolan är ansvarig för ett ge tonåringen stödinsatser
- Ekonomiskt stöd från Försäkringskassan kan kompensera extra tillsyn och merkostnader
- Socialtjänstens stöd kan underlätta och avlasta
- Stöd och behandling från hälso- och sjukvården ska vara lättillgängligt och kvalificerat
- Samordnad Individuell Plan kan vara motiverat för vissa
- Skaffa dig kunskap och framför dina krav tydligt till rätt instans - agera om du inte är nöjd!

Till sist

- Tack för att ni tagit er tid att gå kursen
- Ni är era tonåringars viktigaste stöd
- De uppskattar er, även om de inte visar det
- Allt brukar ordna sig till slut

